

ANNE TERESA DE KEERSMAEKER

LEGENDA ŚWIATOWEJ CHOREOGRAFII NA MALTA FESTIVAL POZNAŃ

Anne Teresa De Keersmaeker jest jedną z najważniejszych i najwybitniejszych choreografek dzisiejszego świata. Jej wpływ na rozwój tańca, niezwykłą charyzmę, siłę artystycznego języka, którym się posługuje, oraz emocje, jakie wyzwala w widzach, porównać można jedynie do pozycji Piny Bausch we współczesnym tańcu. Po 19 latach nieobecności w Polsce, w czerwcu 2014 podczas Malta Festival Poznań 2014, Anne Teresa De Keersmaeker pokaże swoje dwa słynne spektakle *Fase* (w którym sama występuje) i *Drumming*; odbędzie się również pokaz filmów zrealizowanych w oparciu o jej choreografie, spotkanie z artystką oraz pokazy tanecznych etiud absolwentów renomowanej szkoły PARTS, której jest twórczynią.

Bez Anne Teresa De Keersmaeker niemożliwe jest wyobrażenie sobie nie tylko współczesnego tańca, ale też szeroko pojętych sztuk performatywnych. Jej rozpoznawalny styl – fuzja minimalizmu, scenicznej dyscypliny a jednocześnie zaufania do ciała i zachwytu człowiekiem sprawia, że każdy spektakl wytwarza na widowni atmosferę skupienia, kontemplacji i zachwyty. Doświadczyli tego widzowie zebrani w 1995 roku w warszawskim Teatrze Studio, gdzie w ramach II Międzynarodowego Spotkania Sztuki Akcji „Rozdroże” Anna Teresa de Keersmaecker pokazała swój założycielski spektakl *Rosas dans Rosas* (1983).

Anne Teresa De Keersmaeker urodziła się w 1960 roku w belgijskim Mechelen i zadebiutowała w 1982 roku spektaklem *Fase* (1982), który okazał się wielkim sukcesem i rozpoczął międzynarodową karierę choreografki. Została uznana przez krytyków za zjawisko i podbiła serca publiczności. W 1983, przy okazji pracy nad spektaklem *Rosas Dans Rosas* (1983), Keersmaeker powołała do życia zespół *Rosas*, który istnieje do dziś i jest jedną z najważniejszych współczesnych zespołów tanecznych. *Rosas dans Rosas* stał się jej kultowym spektaklem. Jego pełna prostoty, ale wyrefinowana choreografia i energia, przeniknęły także do kultury masowej. W 2011 roku Beyoncé, słynna amerykańska wokalistka R&B, wykorzystwała w swoim teledysku do piosenki *Countdown* sekwencje choreograficzne z tego spektaklu. Plagiat wywołał medialną burzę i protest De Keersmaeker. Samo *Rosas* odniosło się do legendy tego projektu, oglaszając w 2013 roku przedsięwzięcie *Re:Rosas*, w którym za pomocą krótkich filmików instruktazo-

wych z udziałem De Keersmaeker zachęcało wszystkich do zatańczenia *Rosas* i zremiksowania wyjściowego materiału.

Praca Anne Teresy De Keersmaeker od początku skupiona była na relacji między ruchem a muzyką. Choreografka buduje swoje spektakle w oparciu o różne muzyczne źródła – od muzyki dawnej, przez współczesną muzykę instrumentalną, po jazz czy pop. Jej znakiem rozpoznawczym jest stale rozwijany, niewyczerpany związek między złożoną architekturą muzycznej kompozycji a silnie zmysłową teatralnością. Szczególnie ważnym kompozytorem dla Anne Teresy De Keersmaeker jest nowojorski pionier minimalizmu Steve Reich, z którego muzyką pracowała nad takimi spektaklami, jak pokazywane na tegorocznej Malcie *Fase* (1982) i *Drumming* (1998) oraz *Rain* (2001).

O jej twórczości mówi się, że to czyste pisanie w czasie i przestrzeni za pomocą ruchu. De Keersmaeker pracuje ze stałym zespołem, co pozwala przekroczyć jej doraźną perspektywę projektową budować bliskie relacje – oparte na twórczym i intelektualnym porozumieniu. W największych produkcjach na scenie pojawia się cały zespół, ale *Rosas* tworzy też bardziej kameralne formy, w których tańczy Anna Teresa De Keersmaeker.

Od początku istnienia zespołu *Rosas* niezwykle istotnym obszarem działania była edukacja artystyczna i kontakt z młodym pokoleniem. Dlatego w 1995 roku De Keersmaeker powołała do życia P.A.R.T.S (the Performing Arts Research Centre). Absolwentami tej czteroletniej, działającej w Brukseli szkoły, są kolejne pokolenia tancerzy należących do czołówki europejskiej sceny. W ramach festiwalu Malta zostaną pokazane etiudy taneczne przygotowane przez absolwentów P.A.R.T.S.

W latach 1992–2007 Anna Teresa De Keersmaeker była choreografem-rezydentem opery La Monnaie. Pracuje także z tekstem, reżyserowała opery (*Duke Bluebeard's Castle* Beli Bartóka (1998), *Hanjo* (2004) Toshio Hosokawy). Wiele jej choreografii zostało przepisanych na język audiowizualny (m.in. przez Petera Greenaway), stając się autonomicznymi filmami tanecznymi. W ostatnich latach artystka podważa paradygmat własnego myślenia o tańcu – roli czasu i przestrzeni, głosu i ciała – jego możliwości ruchu

oraz relacji ze światem. Do jej wybitnych spektakli zrealizowanych w dialogu z innymi artystami należą m.in. 3 Abschied (2010) stworzony z J r mem Belem, Partita 2 (2013), w której tańczy z Borisem Charmatzem czy En Atendant (2010) powstały we współpracy z Michelelem Fran oisem.

Keersmaecker pokazuje swoje spektakle w najwaŹniejszych centrach tanecznych i festiwalach na całym Źwiecie, m.in. w Awinionie, paryskim Th  tre de la Ville, londyńskim Sadler's Wells czy na Holland Festival, którego tegoroczna edycja zostanie otwarta jej najnowszym spektaklem Vortex Temporum (2013). W 2012 roku De Keersmaecker była „artystk  stowarzyszoną” miasta Lizbona. Jest laureatk  wielu prestiŹowych nagród, m.in. Bessie Award (1988), London Dance and Performances Award (1989), American Dance Festival Award (2011) – otrzymaną za całoŹkształt tw rczoŹci.

W 2010 roku w ramach Idiomu Flamandowie / Flanders podczas Malta Festival Pozan  pokazywany był spektakl Rosas In pieces (2009) – solo tancerki Fumiyo Ikedy w reŹyserii Tima Etchellsa, zał yiciela slynnego brytyjskiego zespołu Forced Entertainment.

Fase (1982) to debiutancki spektakl De Keersmaecker, który stworzyła w wieku 22 lat, natychmiast podbijając serca publicznoŹci i krytyki, i w którym, do dzisiaj występuje. To najczęściej pokazywana choreografia artystki. Spektakl jest fascynującym doŹwiadczeniem wynikającym z połączyenia czystego, abstrakcyjnego ruchu, z niezwykle silnymi emocjami, które wyzwala. Fase składa się z trzech duetów i jednego solo powstałych do czterech kompozycji Steve'a Reicha z przełomu lat 60. i 70. XX wieku: Piano Phase, Come Out, Violin Phase, Clapping Music. Utwory polegają na odtwarzaniu przez muzyka frazy uprzednio wykonanej w wolniejszym tempie przez innych muzyków. Motywy w druj  między instrumentami, tworząc wieloŹ lustrzanych odbi . Choreografia zbudowana jest na podobnej zasadzie frazowania: na powtórzeniu i przesunięciu. Powstaje mechanizm zachwycający nie tylko perfekcj , ale przede wszystkim prostot  i naturalnoŹci .

Drumming (1998) jest jedną z najbardziej fascynujących choreografii Anny Teresy De Keersmaecker – „pisanej” do utworu Steve'a Reicha o tym samym tytule. Jest to kolejny po debiutanckim Fase (1982) spektakl De Keersmaecker inspirowany muzyk  nowojorskiego pioniera amerykańskiego minimalizmu. Kompozycja Drumming powstawała w latach 1970–1971, niedługo po podr zy Reicha do Afryki.

Poza ludzkimi glosami uŹywanymi na podobieństwo instrumentów występują w niej bongosy, marimby, dzwonki i flet piccolo. W utworze powraca obsesyjnie jeden motyw rytmiczny, który rozwija się w wiele r znorodnych struktur.

Choreografia De Keersmaecker równieŹ zbudowana jest wokół jednej frazy tanecznej, która ulega mutacjom w czasie i przestrzeni. Artystka jest wierna duchowi oryginalnej kompozycji, ale zarazem go wzboŹaca. Widz jest Źwiadkiem fascynującej podr zy, ulega falom energii – czystego tańca i dŹwięku.